

Els fòtils

Introducció

A l'hora d'ordenar i classificar els diversos i innombrables elements publicitaris dels fons històrics del Museu de la Farmàcia i de la Fundació Concòrdia Farmacèutica, es va decidir separar els que estaven suportats sobre

paper (el grup més nombrós) dels que estaven fabricats amb qualsevol altre material; així, agrupant els papers assecants (prop de 1300), els calendaris i almanacs (uns 300), els pai-pais i ventalls (prop de 200), les etiquetes, els cromos i les estampes, les postals i targetons, els cartells de paret i de taulell, els anuncis en diaris i revistes (més de 2000), etc., quedava una gran quantitat d'ítems que calia anomenar, col·lectivament, d'alguna manera curta i entenedora. Per això es va adoptar el mot típicament català *fòtil*, substantiu masculí, derivat per substantivació de l'adjectiu llatí *futilis-e* (insignificant, poca cosa), mot d'una família terminològica de la mateixa arrel i d'igual significat.

El Diccionari de l'IEC defineix **fòtil** com a: **1.** Moble, estri o qualsevol objecte transportable i manejable. **2.** Minúcia., i els d'altres llengües el tradueixen de diferent manera, com: esp. *trasto, chisme, bagatela*, (actualment, els brocanters que trafiquen amb aquests objectes, han introduït "*pongo*" per allò de: "*¿y esto donde lo pongo?*"); fr. *truc, machin*; an. *gadget*; al. *trödel*. Valia la pena posar de relleu un mot català, poc conegut i ben genuí, encara que

només fos per a una "minúcia".

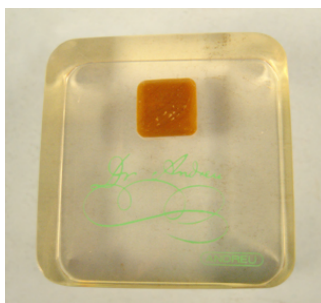
Exposició

En el sentit expressat més amunt i atès que els elements publicitaris en suport de paper ja han estat objecte d'exposicions anteriors, enguany es presenta, com a "**estri del mes**", una interessant selecció del fòtils pertanyents, bàsicament, a dos dels camps més importants des del punt de vista de la publicitat en el món sanitari. Un és el col·lectiu format pels metges i farmacèutics, que han de prescriure i dispensar medicaments, i l'altre el dels pacients, que els han de consumir. Si en

féssim una classificació segons la seva utilitat, uns serien els relacionats amb l'escriptura, i els altres els que poden proporcionar algun tipus de confort.

D'entre els primers destaquen una colla de tallapapers i obrecartes, de trempaplomes (esp. *cortaplumas*), d'estris per a escriure i contenir-los, petjapapers, etc., i dels segons, tota mena d'articles de fumador, mirallets de butxaca, calçadors, kits de cosir, etc.

Tots porten la referència concreta del medicament o del laboratori preparador. La mostra es circumscriu als ítems més antics o més il·lustratius del que avui s'anomena "màrqueting", activitat en la que foren grans innovadors dos farmacèutics barcelonins de principis del s. XX: el cèlebre Dr. Andreu i el Sr. Baltasar Domènech, preparador de la coneguda Fosfo-Glico-Kola, com es pot comprovar en la vitrina i en l'espai que se'ls ha dedicat.

Manuel Subirà i Rocamora (Fundació Concòrdia Farmacèutica, president)
Montse Palomar i Molins (Fundació Concòrdia Farmacèutica, documentalista)
Isabel Fabregat i Marín (Museu de la Farmàcia Catalana, becària)